FISKERIDIREKTORATET

Adm.enhet: Arealseksjonen
Saksbehandler: Runa Gudmundsdottir Jonassen
Telefon: 55 23 80 00
Vår referanse: 23/15457
Deres referanse: 2021/1957 - 2023/43887
Dato: 13.12.2023

Kystverket
Att: Magnus Rørvik
Postboks 1502
6025 Ålesund

Fiskeridirektoratets uttalelse til søknad om mudre- og dumpetillatelse utdypingstiltak i Sortlandsundet - Sortland kommune

Viser til søknad fra kystverket datert 06.11.2023 om mudre og dumpetillatelse for utdypningstiltak i Vitjet og Sortlandssundet i Hadsel kommune og Sortland kommune. Kystverket sender samlet inn to separate søknader (én for Vitjet og én for Sortlandsundet) om tillatelse til mudring og dumping. Vi velger og svare på søknaden i to separate uttalelser, hvorav denne uttalelsen gjelder for mudre- og dumpesøknad for Sortlandssundet. Original frist var 05.12.2023, men etter dialog med Kystverket fikk vi utsatt frist til 15.12.2023.

Saken gjelder
Kystverket er i prosess med ferdigstilling, gjennomføring og videre planlegging av en rekke strekningsvise utdypingstiltak i Nordland fylke som omfatter flere utdypinger langs farledene mellom Stamsund og Risøyrenna med gjennomseiling Raftsundet. Utdypingene er en del av sikkerhetsforbedrende tiltak med mål om å gi en tryggere gjennomseiling, redusere risiko for grunnstøting og sikre større dypgang for fartøy.

Tiltaket omfatter utdyping i Lysrevet og Skanken i Sortlandsundet. Massene fra både Vitjet og Sortlandsundet er planlagt transportert og nyttiggjort ved utfyllingsområdet Børøya i Hadsel kommune. Sortland havn har også vist interesse for massene fra Sortlandsundet. Kystverket ønsker å ha arealer for sjøbunnsdeponi disponible dersom uforutsette hendelser gjør at massene ikke kan transporteres til Børøya. Utdypingstiltakene er ikke i strid med gjeldende planer for områdene. Deponering er imidlertid ikke i tråd med gjeldene kystsoneplan og det er derfor sendt inn dispensasjonssøknader for sjøbunnsarealene til Hadsel og Sortland kommune.

Planstatus
Utdypingstiltaket er ikke i strid med gjeldende planer for områdene. Deponering er imidlertid ikke i tråd med gjeldene kystsoneplan og det er derfor sendt inn dispensasjonssøknad for sjøbunnsarealene til Sortland kommune.

Fiskeridirektoratet har fått søknad om dispensasjon på høring.

Omfang

Arealet som skal mudres er 19700 m^2 og volum sedimenter som skal mudres er 23000 m^3. Sedimentene består generelt av siltig sand. Det ble ikke påvist forurensning over klasse II (god miljøtilstand) i noen av utdypningsområdene.

Arealet som berøres av dumpingen er 59300 m^2 og volum masser som skal dumpes (abstrakte masser) er 28000 m^{3c}(sjøbunnsdeponi omsøkes som alternativ løsning). Planlagt sjødeponi ligger sør for utdypningsområdene Skanken og Lysreven. Det ble ikke påvist forurensning over klasse II (god miljøtilstand) i deponiområdet.

Planlagt anleggsperiode

Planlagt oppstart sommer 2024, med en varighet på 1-2 måneder. Anleggstid foreslås gjennomført innenfor tidsintervallet 15. august – 31. januar.

Figur 1 kartutsnitt hentet fra søknadsdokumentene oversendt fra Kystverket.

Fiskeridirektoratets rolle

Fiskeridirektoratets rolle Fiskeridirektoratet har som formål å fremme lønnsom og verdiskapende næringsaktivitet gjennom bærekraftig og brukerrettet forvaltning av marine ressurser og marint miljø. Samfunnsoppdraget overlapper i stor grad med FNs bærekraftmål nummer 14 «Bevare og bruke havet og de marine ressursene på en måte som fremmer bærekraftig utvikling». Vi skal ivareta fiskeri- og havbruksnæringenes interesser i planarbeid.

Fiskeri- og akvakulturinteresser
Fiskeri- og ressursområdene i Sortland kommune er kartlagt av Fiskeridirektoratet i samarbeid med lokale fiskere, og er tilgjengelig på Fiskeridirektoratets nettsider: https://kart.fiskeridir.no/plan.

Bruksområder
Overlappende med områder som omsøkes for mudring og dumping har Fiskeridirektoratet kartlagt en fiskeplass for passive redskaper hvor det fiskes etter torsk (august til desember), sei (august) , hyse (desember) og breiflabb (august). Fiskeplassen er opplyst av lokale fiskarlag til å være et viktig felt om høsten, og at det har vært et tidligere gyteområde.

Historikk for faststående redskaper viser noen registreringer av garn som ser ut til å overlappe med området Lysrevet og planlagt område for deponi. De registrerte redskapene er garn og line. Historikk for faststående redskap indikerer konsentrerte registreringer av redskap sør i det registrerte fiskefeltet for passive redskaper, samt langs land på østsiden.

AIS med sluttseddeldata viser ikke konsentrert fiskeriaktivitet i områdene som er omsøkt til mudring og dumping. Sør for Lysrevet og Skanken (ved nedre del av det registrerte passive fiskefeltet) indikerer sporingen en fiskeplass for juksa/pilk. Fartøy under 10 m er ikke pålagt posisjonsrapportering, og for fartøy mellom 10 og 15 m er det foreløpig ikke lange nok tidsserier til at sporingsdata er brukbare som eneste kilde til informasjon om fiskefartøyenes arealbruk. Aktiviteten kan være høyere enn det som reflekteres i sporingsdata.

I området for sjøbunnsdeponi står det i søknadsnotatet vedlagt i søknadsdokumentene at det ble observert uer/lusuer.

Ressursområder
Fiskeridirektoratet har registrert flere mindre gyteområder for torsk (januar til mai) med en avstand fra de omsøkte områdene på omtrentlig 5, 6 og 10 km. Vi har også registrert oppvekstområde for kveite, gråsteinbit og breiflagg (avstand omtrent 3,1 km), beiteområde med mye yngel for torsk og hyse (avstand omtrent 4,2), samt et beiteområde for torsk, sei og kveite (avstand omtrent 10 km).

Marine naturtyper
Ved Skanken og Lysrevet er det registrert skjellsand. Det er utfordrende å se om områdene markert i kart (figur 1) vil overlappe med skjellsandforekomstene, men om ikke så gjør vi oppmerksom på at svært viktig og viktig skjellsand er registrert i umiddelbar nærhet til de planlagte utdypningene og deponi. Skjellsand er et habitat som ofte er rikt på bløtbunnsfauna. Denne sanden, som i stor grad består av knuste og delvis nedbrutte kalkskall fra skjell og andre marine organismer, regnes som en ikke-fornybar ressurs i et menneskelig tidsperspektiv. Naturtypen fungerer som gyte- og oppvekstområder for flere fiskearter.

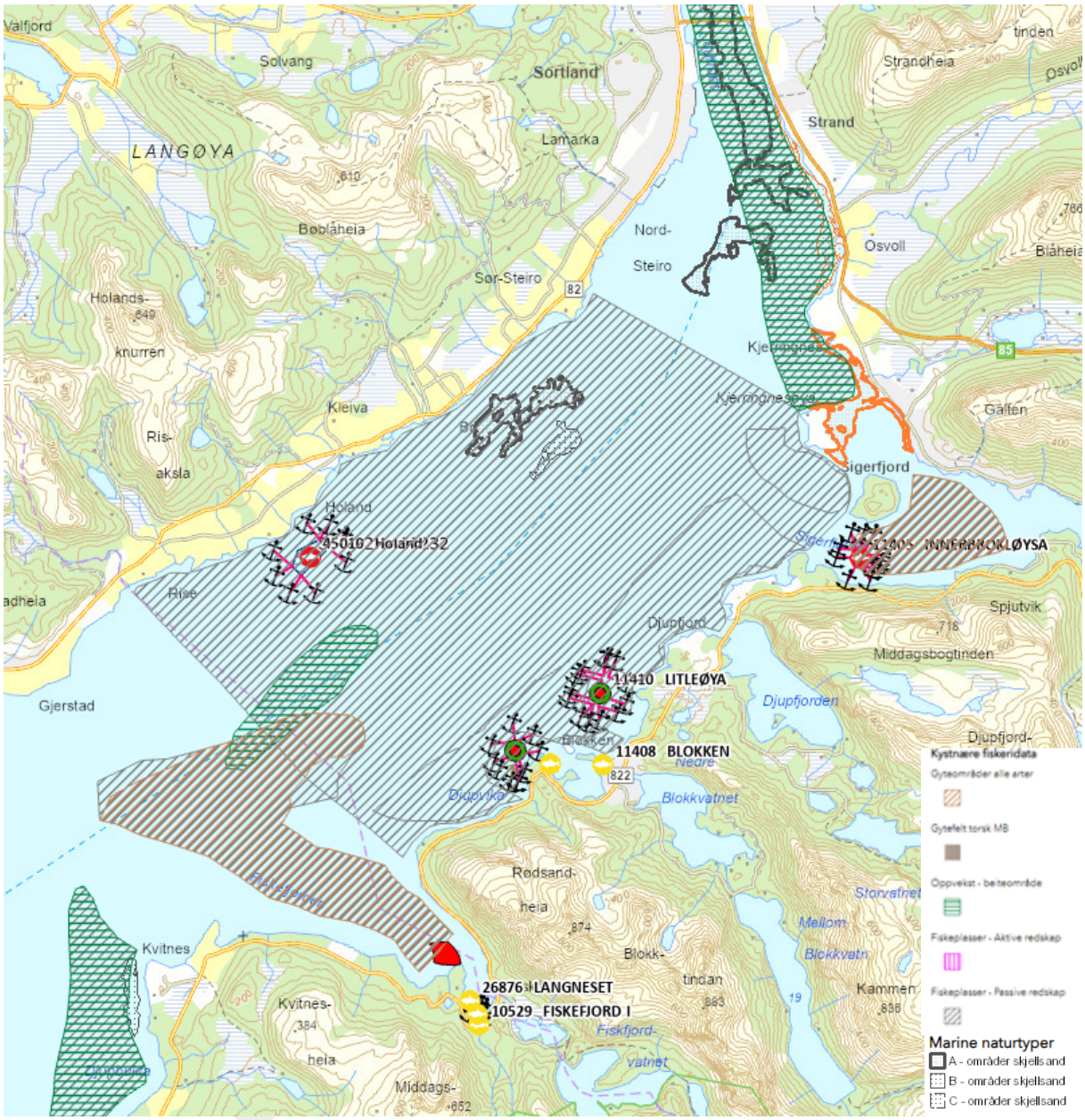
Skanken: Observert sukkertareforekomst med stor tilhørende artsriksom og torsk, samt at det ble observert noe skjellsand nord og vest for utdypningen.

Lysrevet generelt: Noe skjellsand ble observert i tiltaksområdet, samt nord og vest for området. Løstliggende rugl ble også observert, men ikke tilstrekkelig til å verdisettes høyere enn viktig naturverdi.

Område for sjøbunnsdeponi:
Det ble observert sjøfjær og gravende megasamfunn ble påvist. I de grunnere områdene rundt deponiområdet er det observert naturtypen ruglbunn og større tareskogforekomster.

Akvakultur

Det er registrert flere akvakulturlokaliteter i området rundt Skanken og Lysrevet: 45010 Holand, 33117 Djupvik, 11410 Litleøya og 11406 Innerbrokløysa. Avstand er omtrentlig 3,7 til 4,9 km fra de omsøkte områdene til akvakulturlokalitetene.

Figur 2 illustrerer kystnære fiskeridata, marine naturtyper og akvakulturlokaliteter i området.

Vurdering

Det vil være midlertidige effekter på områdene rundt mudring og sjøbunnsdeponi, særlig i anleggsperioden. Mudring og dumping i sjø vil føre til oppvirvling av finpartikulært materiale som lett kan spres i et større område. Fine partikler holder seg i vannmassene over lang tid, følger havstrømmene og kan dermed også spres langt fra planområdet og gjøre skader i det marine økosystemet, inkludert på gytende fisk, tidlige livsstadier og over trofiske nivåer når fisk spiser andre dyr som har fått i seg partikler. Bruk av siltgardin kan redusere dette noe, men de minste partiklene vil ikke stoppes av en slik duk.

Kystverket vurderer i søknaden at basert på prøver fra Lysrevet NV er det forventet at sedimentene kan inneholde moderate mengder finstoff som kan føre til midlertidig partikkelspredning til ulempe for naturmiljøer. Ruglbunn er spesielt sårbar for nedslamming og finnes i spredte forekomster i tiltaksområdene. Partikkelspredning i forbindelse med Skanken anses å være liten (mindre utdypning og løsmassene inneholder finstoff). Lysrevet SØ anses til å ha minimal risiko for spredning av partikler da det er en liten grunne uten forurensning bestående av berg/ fjell (stort sett). I søknaden står det at det på bakgrunn av erfaringer fra tidligere gjennomførte utdypinger i Raftsundet med tilsvarende naturverdier og stedlige forhold, ikke anses som nødvendig å overvåke partikkelspredning ved verken mudring eller deponering (forlenget tidsperiode på grunn av anleggstopp ved forhøyede verdier av turbiditet vil være en større negativ påvirkning på det marine miljø enn selve partikkelspredningen da sedimentene ikke inneholder forurensning).

Videre står det om risikovurdering for mudring at tiltaket omfatter svært lite undervannsprenging som vil kunne innebære risiko for spredning av noe plastforurensning fra sprengledninger og andre sprenglegemer. Til slutt står det at mudring også kan medføre midlertidig støy, økt turbiditet og nedslamming i anleggsfasen, samt føre til fjerning og endring av habitat.

Sprenging under vann vil kunne skape trykkbølger som kan forårsake skremmeeffekter, skader og i verste tilfelle død hos fisk og marine pattedyr. Det er ikke kjent hvor lang tid etter sprengning at skremmeeffekter kan ha påvirkning på gyting. Sjokkbølger i vann vil også kunne føre til dødelighet hos larver og ikke bare voksen fisk, organismer med gassfylte organer som for eksempel en svømmeblære hos fisk, vil være mest utsatt. Dersom tiltak skal gjøres i eller i umiddelbar nærhet til gyteområder, anbefaler Havforskningsinstituttet at anleggsperioden i størst mulig grad legges utenfor gyteperioden for fisken slik at de umiddelbare effektene blir minst mulig. Anleggsperioden som er oppgitt vil hovedsakelig være utenfor gyteperioden til torsk; men vi ber om at tiltaket gjennomføres før januar måned.

I forbindelse med undervannssprengning skriver Kystverket at det skal det gjøres tiltak for å samle opp plastforurensning. Rett før hver sprengning skal det fyres av en fenghette i vannet for å skremme vekk fisk og fugl som oppholder seg nært sprengningssted. Sekvensiell detonering vil også benyttes for å minimere påvirkning. Det skal gjøres tiltak for å samle opp plastforurensning. Rett før hver sprengning skal det fyres av en fenghette i vannet for å skremme vekk fisk og fugl som oppholder seg nært sprengningssted. Sekvensiell detonering vil også benyttes for å minimere påvirkning.

Om dumping antar kystverket at spredning av finstoff under dumping av masser fra Skanken og Lysrevet SØ vil være minimal på grunn av fjell/berg. Det antas at spredning av finstoff under dumping av masser fra Lysrevet NV vil være potensielt betydelig på grunn av større andel finstoff i mudringsmassene. Videre står det i søknaden om risikovurdering av dumping at deponering vil føre til tildekking av områder med blandingsbunn (varig effekt) og bunnlevende organismer vil gå tapt. De skriver at etter ferdigstilling av tiltak, vil det skje en gradvis nyetablering av arter. Videre står det at skjellsand vil kunne transporteres fra nærområdene og reetableres i tiltaksområdet dersom bunnsubstrat og lokale strømforhold er egnet.

<u>Fiskerienes bruks- og ressursområder</u>
Vi har registrert flere fiskeriinteresser i området. Ved eventuell partikkelspredning vil fisk i fangstbar størrelse kunne forflytte seg. Vi kan ikke se at gjennomføring av utdypningstiltak og sjøbunnsdeponi vil medføre permanente negative konsekvenser for fisk i beiteområdet. Vi kan heller ikke se at omsøkte tiltak vil få permanente negative konsekvenser for

fiskeplassene for passive redskaper og gyteområdene for torsk (vi ber om at tiltaket gjennomføres før januar, mht. torskens gyteperiode).
I området for sjøbunnsdeponi står det i søknadsnotatet vedlagt i søknadsdokumentene at det ble observert uer/lusuer. Multiconsult gjør en vurdering hvor de skriver at*: «Det ble gjort to observasjoner av lusuer/vanlig uer i den nordlige delen av området 1, som utgjør et økologisk funksjonsområde for arten. Vanlig uer er en sterkt trua art, og begge uerartene er ansvarsarter. Førevar-prinsippet jf. Naturmangfoldloven §9 bør benyttes*» (Multiconsult, 2023). Kystverket kommenterer (i søknadsdokumentet) Multiconsult sin vurdering på følgende måte: «*Det vurderes at tiltaket ikke vil få stor vesentlig skade på den sterkt truede arten vanlig uer da denne arten hovedsakelig lever på langt dypere vann (100-500 m) enn det som finnes i deponiet (34 m) og at dette derfor ikke er et funksjonsområde for denne arten. Det vurderes at tiltaket heller ikke vil få stor vesentlig skade på lusuer (LC) da det er en mobil art vil kunne vende tilbake etter endt tiltak. Kystverket vurderer kunnskapsgrunnlaget som tilstrekkelig i forhold til tiltakets størrelse, og vurderer at føre-var-prinsippet ikke kommer til anvendelse.*» Basert på informasjon fra HI om vanlig uers leveområde[1], har vi ingen innvendinger til Kystverkets vurdering.

Marine naturtyper
Det er registrert svært viktig skjellsand i et utstrakt område i sortlandssundet, og omfanget på skjellsanden som ser ut til å kunne bli påvirket er av mindre størrelse.

I søknad står det følgende om de marine naturtypene: *«Ruglforekomster, skjellsand og tare i tiltaksområdene vil bli borte i forbindelse med mudring av havbunnen. Dersom de resterende forekomstene ikke blir tildekket og miljøforholdene i området ikke endres vesentlig, forventes det at nærområdene ikke vil bli skadet av tiltakene, og at restareal ikke mister sine økologiske funksjoner. Skjellsand vil kunne transporteres fra nærområdene og reetableres i utdypingsområdet dersom bunnsubstrat, og lokale strømforhold er tilpasset etter utdyping. Tare vil kunne reetableres ved ny dybde.»*

Akvakultur
Kystverket vil kontakte nærliggende oppdrettslokaliteter i forbindelse med planleggingsprosessen. Kystverket ønsker generelt å utføre tiltak når akvakulturanlegg ligger brakk, men på grunn av avstand og begrenset sprenging vurderer de at tiltakene kan utføres selv om det er fisk i lokalitetene.

Med hilsen

Tom Hansen
seksjonssjef

Runa Gudmundsdottir Jonassen
rådgiver

Brevet er godkjent elektronisk og sendes uten håndskreven underskrift.

[1] Havforskningsinstituttet. 23.08.2023. «Vanleg uer». Hentet 13.12.2023. https://www.hi.no/hi/temasider/arter/uer/vanleg-uer

Mottakerliste:

Kystverket	Postboks 1502	6025	Ålesund

Kopi til:

Hadsel Kommune	Rådhusgata 5	8450	Stokmarknes
Nordland Fylkeskommune	Postboks 1485 Fylkeshuset	8048	Bodø
Norges Fiskarlag	Postboks 1233 Torgarden	7462	Trondheim
Norges Kystfiskarlag	Postboks 97	8380	Ramberg
Sortland Kommune Suorttá Souhkan	Postboks 117	8401	Sortland
Statsforvalteren I Nordland	Postboks 1405	8002	Bodø

KOPI